

HISTÒRIA I ESTUDI DE LA COL·LECCIÓ NUMISMÀTICA DEL MUSEU DE LA GARROTXA

Marc BOUZAS SABATER¹
Universitat de Girona

Aquest article té com a objectiu revisar la història de la col·lecció numismàtica del Museu de la Garrotxa. Es posarà èmfasi en quin fou el seu origen i evolució fins als nostres dies. S'estudiarà minuciosament la col·lecció actual i s'intentarà realitzar una síntesi sobre les seves monedes.

Numismàtica, moneda romana, moneda medieval, moneda moderna, moneda contemporània, col·leccionisme local, Olot, Garrotxa.

This paper aims to shed light on the history of the numismatic collection of the Museu de la Garrotxa. It describes its origin and how it has changed until the present day. The paper pays special detail to the museum current collection, offering a brief study on its coinage.

Numismatics, Roman coinage, Medieval coinage, Early Modern coinage, Modern coinage, local collecting, Olot, Garrotxa.

Marc **BOUZAS SABATER**, «Història i estudi de la col·lecció numismàtica del Museu de la Garrotxa», Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca, 27 (2016), p. 167-202.

¹ Cal agrair l'ajuda que m'han proporcionat Gabriel Alcalde, sobretot en la recerca d'informació; Antoni Mayans, de l'Arxiu Comarcal d'Olot, en la recerca d'informació sobre Victorià Cufí; i Xevi Roure, tècnic del Museu de la Garrotxa, per les facilitats que m'ha donat per estudiar les monedes i per la informació sobre el museu i el seu passat.

Introducció

L'article que presentem a continuació té com a objectiu resseguir la història de la col·lecció numismàtica del Museu de la Garrotxa. Per aconseguir-ho ens hem dedicat primer de tot a documentar la col·lecció històrica, en gran part desapareguda. El coneixement d'aquesta col·lecció s'ha pogut realitzar principalment a través del llibre de registre del museu, escrit a principis del segle XX per Joaquim Danés, en el qual hi ha anotada tota la moneda que hi hagué al museu i qui la donà. Un cop vistos els detalls de la constitució d'aquesta col·lecció, ens hem centrat en l'estudi de la seva situació actual.

L'estudi es basa principalment en la col·lecció actual del museu: 118 monedes, que daten des del segle II aC fins al segle XIX de la nostra era; també s'ha inclòs en aquest treball l'estudi de 13 monedes d'or dels segles XVIII i XIX, que ingressaren al museu a finals del segle passat; per contra, s'ha optat per no incloure les de la Guerra Civil Espanyola que es conserven en el fons del museu, una cinquantena, ja que queden fora de la primera col·lecció numismàtica i no són prou excepcionals, com en canvi sí que ho són les peces d'or, per incloure-les en el present treball.

1. La col·lecció de moneda del museu: gènesi i principals donants

L'antiga col·lecció numismàtica del Museu era realment impressionant. Aquesta col·lecció es va gestar en pràcticament tres anys, del 1928 al 1931, i arribà a constar de 701 monedes. Aquestes peces foren donades al museu, o bé per diferents persones afeccionades a la numismàtica, o bé per altres que les trobaven de manera casual. Suposem que eren vingudes d'arreu i no han de ser necessàriament ni estrictament vinculades amb la Garrotxa.

La persona que més monedes va aportar a aquesta col·lecció fou Pere Juncà Monné, que n'aportà 578, seguit llunyanament per Josep Saderra i Mata, que en donà 36. Els altres homes que van ajudar a completar la col·lecció numismàtica foren els següents: Nonet Escubós Serrat-Calvó, que donà 21 monedes; Pelai Planagumà, el qual en va aportar 10; el rector de la Barceloneta, amb 11 monedes; Victorià Cufí, amb 2 monedes; Joan Freixa Torrent, amb 1 moneda; Esteve Font Marcé, amb 2 monedes; Rossend Torelló, amb 1 moneda i, per últim, Joan Vilà que també en donà 1.

Cal dir que, la majoria de les vegades, els donants no es limitaven a cedir material numismàtic, sinó que també donaven altres tipus d'objectes al Museu. Tal com hem esmentat abans, aquestes donacions foren enregistrades en un llibre, que avui encara es pot consultar al Museu, elaborat per Joaquim Danés.

Ens ha semblat adequat incloure aquí unes breus notes biogràfiques sobre alguns dels donants de l'antiga col·lecció numismàtica del Museu de la Garrotxa.

Pere Juncà Monné fou un empresari i col·leccionista de numismàtica i filatèlia a la primera meitat del segle XX. Vivia a Barcelona on, per exemple, apareix mencionat a l'esquela de la seva muller, Enriqueta Correu Alinares, que fou enterrada a l'església de Nostra Senyora de Pompeia, a Barcelona². Tanmateix, tenia avantpassats a Olot, com ens indica un breu article del setmanari *El Deber*.³ En aquest article, i també en un altre de molt semblant, es fa esment a la seva donació de monedes al Museu-Biblioteca d'Olot: concretament es parla de 413 monedes de diferents cronologies, però majoritàriament romanes o ibèriques.⁴

Cal notar que, en el primer d'aquests dos textos, que foren publicats al setembre de 1928 i més o menys amb una setmana de diferència, l'autor es refereix a Pere Juncà Monné anomenant-lo Pere Juncà Moliné, però sense dubte es tracta d'un error i no de dues persones diferents, ja que la quantitat de monedes donades és exactament la mateixa. El segon d'aquests dos articles, que, recordem-ho, són pràcticament iguals, és publicat a *La Revista d'Olot*, també el 1928, repetint la informació que ja s'ha comentat.⁵

A més d'aquesta primera donació, torna a aparèixer, al setembre de 1929, un altre article al mateix setmanari *El Deber*, on es parla d'una nova entrega al Museu de 279 monedes, aquest cop sobretot medievals i modernes⁶. Cal dir que això que acabem de mencionar i que implicaria una donació total de Pere Juncà de 692 monedes, no quadra amb el que apareix enregistrat en el llibre del Museu que redactava Danés on, com hem vist, s'atribuïa a Juncà la donació de 578

² *La Vanguardia*, 16 de gener de 1925, p. 1.

³ *El Deber*, 7 de setembre de 1928, p. 367, 16 de gener de 1925, p. 1.

⁴ *El Deber*, 15 de setembre de 1928, p. 367.

⁵ *Revista d'Olot*, 1 d'octubre de 1928, p. 34-35.

⁶ *El Deber*, 7 de setembre de 1929, p. 562.

monedes. Pensem que les dades més correctes, i de fet les oficials, són les que apareixen en el llibre de registre, però ens ha semblat interessant fer menció de totes dues.

Nonet Escubós i Serrat-Calvó (1855-1922) fou un advocat i banquer olotí que visqué entre els segles XIX i XX. Cal destacar, respecte a la seva actuació vers la cultura, que fou el creador, l'any 1895, del Museu-Biblioteca de la M.L.V. d'Olot, i que ens és descrit com un amant de les antiguitats, cosa que fa molt plausible que donés algunes monedes al Museu, encara que no en fos un dels principals donants. Escubós fou també alcalde d'Olot i membre actiu de la societat de la vila i formà part d'associacions variades com la Junta del Cementiri, la de l'Hospital o la Junta del Partit de la Creu Roja, entre d'altres (Danés, 2001: 153)

Josep Saderra i Mata (1850-1924) fou un advocat olotí que visqué a cavall dels segles XIX i XX. Mai no va exercir la seva professió d'advocat i, en canvi, es dedicà sobretot a l'escriptura. Cal mencionar que era aficionat a la història, a la història de l'art i també a la numismàtica romana, cosa que explica part de les donacions que va fer al Museu. L'any 1905 va formar part de la Junta Museu-Biblioteca de la M.L.V. d'Olot, on devia coincidir amb Escubós. Va exercir de conservador del Museu durant uns anys i sembla que devia ser en aquest moment quan ell va donar part de la seva col·lecció particular de monedes. Fou també vocal de la *Junta Provincial de Monumentos* de Girona el 1918, any en què va publicar a *El Deber* una biografia de Montsalvatge. Sembla ser que tenia un negoci bancari anomenat "Saderra Prat i Cia" el qual, poc després de la Primera Guerra Mundial, féu fallida. Aquesta fallida va comportar que Saderra hagués de marxar d'Olot, ja que la gent del poble havia perdut molts diners amb la desaparició del banc, i això també va comportar que retirés les donacions més valuoses que havia fet al Museu i se les emportés amb ell a Barcelona, on va morir l'any 1924. Entre aquestes donacions s'hi trobaven almenys 5 monedes de plata, d'Olot, de l'any 1642, molt semblants a la que veurem en el catàleg (Danés, 2001b: 35-42).

Victorià Cufí fou un industrial de Tortellà del segle XIX i XX. Principalment es dedicava a la destil·lació de fustes i fou uns dels primers fabricants de fluid elèctric a la comarca (Danés, 2001: 84). No sabem quina relació podia tenir amb la numismàtica ni tampoc se li coneix un especial interès pel tema. Val a dir que les monedes donades per Cufí al Museu foren molt poques.

Cal dir que les donacions dels senyors Escubós i Saderra tenen una data d'entrada posterior a la de la seva defunció. Això, com ens ha suggerit Xevi Roure Pla, conservador del Museu de la Garrotxa, es deu segurament al fet que les monedes foren donades per les seves mullers o per algun familiar, en nom del difunt.

Les donacions foren el principal motor de la col·lecció numismàtica d'Olot, però no l'únic. Altres monedes procedien, per exemple, d'enderrocs d'edificis de la ciutat -concretament una, que es trobà al carrer Vilanova, i una altra, a la caserna. Dues més foren comprades a un argenter. I encara cal afegir, a les que hem vist fins ara, 33 monedes més, la procedència de les quals s'ignora completament.

Les monedes que avui queden al Museu són probablement part d'aquesta col·lecció. La resta, unes 600, s'han perdut majoritàriament. Algunes foren recuperades per la persona que les havia donat, com passà, prop de 1920, amb les donades per Saderra; però un bon nombre de les restants es varen perdre l'octubre de 1980, quan René Alphonse van den Berghe, conegut com "Erik el Belga", va robar també part de la col·lecció numismàtica del Museu d'Olot.

2. La col·lecció actual de monedes

Avui dia es conserven al Museu de la Garrotxa 105 monedes que, molt possiblement, són el que queda de la col·lecció després dels problemes que va patir, els quals ja hem comentat. El fet que en les fitxes de registre del Museu no hi figuri cap dada referent al seu ingrés a la institució ens duu a pensar que, com hem dit, ja hi devien ser.

Cal destacar un grup de 13 monedes d'or, consignades a part d'aquesta col·lecció, que arribaren al Museu a mitjans de la dècada de 1990. Aquestes monedes es varen trobar en l'enderroc d'una casa del carrer Esglaiers d'Olot.

2.1. El catàleg

El catàleg que presentem en aquest article pretén donar una visió clara i entenedora del material numismàtic estudiat. Tot seguit mostrem l'esquema que se-

guirà. Pensem que serà més clar exposar-lo com segueix, que no pas intentar desglossar-ne els apartats dins d'aquest petit text introductori.

Núm. d'inventari del Museu de la Garrotxa

Nominal de la moneda; metall amb què està feta; pes (expressat en grams); diàmetre expressat en mm; rotació del eixos de la moneda entre anvers i revers (expressat en hores)

Autoritat emissora. Cronologia d'encunyació. Seca (lloc d'encunyació)

Descripció de l'anvers i de la seva llegenda si s'aprecia

Descripció del revers i de la seva llegenda si s'aprecia

Observacions: apartat on es posarà la referència bibliogràfica de la moneda

A més del catàleg, que inclourem complet en l'annex de l'article, ens ha semblat adequat elaborar una síntesi al voltant de les monedes, on se'n destaquen els aspectes més importants per a cada període històric. Així doncs, pretenem donar aquí una visió més global de la col·lecció, deixant per al catàleg les dades més precises.

2.2. Moneda Romana

Són 8 les monedes romanes de la col·lecció numismàtica del Museu de la Garrotxa. La més antiga, un as de la ciutat d'Empúries, datat al segle II aC, és l'única peça pertanyent al període republicà.

Del període augustal, s'ha documentat una moneda de bronze, una encunyació provincial de la ciutat de Cartago Nova. Aquesta ciutat emeté diverses remeses de moneda a nom de l'emperador August i la que es troba al Museu d'Olot pertany a la dotzena emissió que s'encunyà a partir de l'inici del segle I dC (Llorens, 1994: 63-65).

S'han documentat també tres peces del segle III. Dues d'elles són de les que es coneixen com a antoninians; l'altra és una moneda de bronze que es pot anomenar fracció d'Ae. Els dos antoninians pertanyen al període de l'anarquia militar, un període convuls en la història de Roma en què els emperadors se succeïen constantment i, per tant, també les encunyacions de moneda. Un dels

antoninans fou encunyat per Salonina (256-257) en bronze a la seca de Roma; l'altre, l'atribuïm a Carus (282-283), que l'encunyà en billó a la ciutat de *Ticinum*, actualment Pàdua. Pel que fa a la fracció d'Ae, fou encunyada per Constanci Clor, pare de Constantí I el Gran, entre els anys 293 i 295, a la ciutat de Cartago. Aquesta moneda, també de bronze, pertany a les encunyacions tetràrtiques posteriors a la reforma de Dioclecià.

Ens resten per comentar tres peces més, totes elles de bronze, datades a finals del segle IV: un Ae3 de Gracià, un Ae2 de Teodosi i un Ae2 d'Arcadi. La moneda de Gracià s'encunyà entre els anys 378 i 383 a la ciutat d'*Aquileia* (al nord-est d'Itàlia), mentre que els Ae2 foren encunyats entre els 392 i 395. Només s'ha pogut determinar la seca de la moneda d'Arcadi, *Heraclea*, ciutat que es trobava a la Tràcia romana.

Ens trobem, doncs, davant d'un conjunt força heterogeni, però en general molt pobre en comparació amb el volum de moneda romana que hi havia hagut dipositada al Museu.

Totes les peces documentades són de baix valor i en general força comunes. Cal dir que el fet que fossin encunyades a ciutats llunyanes no implica necessàriament que hagin estat comprades en l'actualitat. Cal recordar que a Hispània no hi hagué mai una seca "legal" i tota la moneda en circulació provenia de fora de la península ibèrica.

2.3. Moneda Medieval

Les 9 monedes medievals dipositades al Museu de la Garrotxa són força homogènies, tant pel que fa al nominal com a la cronologia general. Totes elles són diners de billó i tenen una cronologia que s'estén entre els segles XIII i XIV. En primer lloc, cal referir-nos a 1 diner melgorès de la senyoria de Montpeller, el qual té una cronologia d'encunyació que va des del segle XI al segle XIV, sense que es pugi precisar més. La seva llegenda no es pot llegir amb claredat i, per tant, no s'ha pogut determinar qui en fou l'autoritat emissora, més enllà de dir que fou el senyor de Montpeller.

Cal referir-nos ara a 2 diners de billó de Jaume I, tots dos encunyats a la seca de Barcelona i datats entre el 1276 i el 1285.

De Jaume II se n'han documentat 4 diners de billó, tres dels quals s'encunyaren a Aragó, fet que es pot saber gràcies al seu revers i a la llegenda que es conserva a l'anvers. L'altre fou encunyat a Barcelona. La cronologia varia segons si el diner fou encunyat a un lloc o a l'altre, però tots estan compresos entre el 1295 i el 1335.

Finalment, de 2 diners de Pere III (Pere IV d'Aragó) que daten de finals del segle XIV, un ha estat encunyat a Aragó i, en canvi, l'altre ho ha estat al casal de Barcelona.

Per tant, es pot apreciar que totes les monedes pertanyen a la geografia catalanoaragonesa, totes són peces de billó de baix valor i el seu relatiu bon estat de conservació ens ha permès conèixer-ne força dades.

2.4. Moneda Moderna

La moneda d'època moderna és la més quantiosa dins la col·lecció del Museu de la Garrotxa. Com veurem, el major nombre d'encunyacions les concentren els reis Felip III i Felip IV, és a dir, que se situen durant la primera meitat del segle XVII. Cal dir que hi ha també un nombre de peces remarcable de la Guerra dels Segadors i també algunes de la Guerra de Successió Espanyola.

Comencem per veure les monedes anteriors a Felip III. En primer lloc se n'ha documentat 1 de dos maravedís, de coure, dels Reis Catòlics, segurament procedent de finals del segle XV o principis del XVI. Malgrat que no està gaire ben conservada, tot indica que es tracta d'una encunyació de la seca gallega d'A Corunya.

Trobem també 1 ardit de billó, que va ser encunyat només durant deu anys (1506-1516) i que correspon al període de Joana la Boja i de Carles I, quan el segon encara no havia arribat a la majoria d'edat. El característic revers d'aquesta moneda, una doble creu aragonesa, ens permet saber que fou encunyada a Saragossa.

Del mateix Carles I s'ha documentat 1 ardit, també de billó, que fou encunyat entre 1516 i 1558 a la ciutat de Girona. L'escut quadribarrat d'aquesta ciutat i la llegenda fan infal·lible la seva identificació. Per acabar amb aquest primer període, ens queda per veure 1 ardit de coure, de Felip II, encunyat a la ciutat de

Barcelona entre els anys 1556 i 1598.

Pel que fa a Felip III, tenim un volum considerable de moneda tot i que, com veurem, alguna és atribuïble possiblement també a Felip IV.

Hi ha en primer lloc 1 peça de dos maravedís de coure, que és sense dubte una encunyació de Felip III, d'entre els anys 1600 i 1605.

Cal ara entrar a parlar d'un conjunt de 37 ardots, dels quals malauradament es desconeix la procedència; podrien provenir d'un possible tresoret de monedes. D'aquestes, divuit són atribuïbles a Felip III, entre els anys 1612 i 1618; de sis més, no es pot saber del cert si són de Felip III o de Felip IV, ja que la data no s'aprecia i tipològicament són iguals; i les tretze restants són atribuïbles amb seguretat a Felip IV, entre els anys 1625 i 1637. Cal destacar que d'aquests tretze ardots de Felip IV, dos són diferents de la resta, ja que tenen cronologia d'encunyació del 1640. Aquesta moneda és relativament poc comuna, perquè per aquestes dates la ciutat de Barcelona estava encunyant principalment moneda a nom del rei francès Lluís XIII.

De Felip IV es conserven 2 encunyacions més: una peça de coure de setze maravedís, encunyada el 1662 a Sevilla, i una de cinc rals catalans de plata, encunyada el 1641 a Olot.

Hi ha també un grup interessant de monedes, 8 concretament, i totes elles de coure, que no foren encunyades per Felip IV, sinó que durant el seu regnat foren ressegellades, és a dir, que se'ls va donar un valor diferent del que tenien, sovint més alt, per fer front als problemes econòmics que passava la corona (Cen-teno, 2012: 92-93). En la majoria dels casos aquestes peces no permeten veure la moneda que foren en un passat i només s'hi aprecien les marques del ressegellat. I cal dir, a més, que en alguns casos n'hi ha mes d'una, és a dir, que foren ressegellades més d'una vegada. Les monedes en qüestió són una de dotze maravedís, una de sis i cinc de quatre. I una altra peça, aquesta de set maravedís, també fou segurament ressegellada en aquest període.

Una altra moneda, en aquest cas del període de la Guerra dels Segadors, és 1 sisè de coure de Lluís XIV de França. Aquesta peça fou encunyada a Barcelona, ja que llueix el seu escut, i va a nom del rei francès sota la protecció del qual Catalunya s'acollí. La moneda s'ha de datar entre els anys 1642 i 1652.

Per acabar amb les monedes del segle XVII, cal mencionar les de l'últim emperador Habsburg, Carles II. Ja hem comentat el fenomen del ressegellat de monedes amb Felip IV, i no ho tornarem a fer, però sí que cal esmentar que hem pogut documentar 2 peces de coure segurament ressegellades en època de Carles II. Concretament, són dues monedes de vuit maravedís. I d'aquest mateix rei també hem documentat 1 peça de dos maravedís de coure, encunyada entre els anys 1860 i 1861, i 1 diner també de coure, encunyat a Saragossa entre els anys 1673 i 1680, cosa que es pot reconèixer per la doble creu del revers. Finalment s'ha estudiat 1 dobler de coure que, tot i estar en mal estat de conservació, permet apreciar que fou encunyat a Mallorca entre 1665 i 1700.

Les monedes del segle XVIII de la col·lecció són principalment de Felip V. D'aquest rei s'han estudiat 2 peces d'un maravedís, encunyades entre 1718 i 1720; almenys una d'elles fou encunyada a la ciutat de Burgos. També 1 moneda de coure de quatre maravedís, encunyada el 1720, igualment a la ciutat de Burgos, 1 moneda de bronze de dos maravedís, encunyada a la mateixa data i ciutat que l'anterior, i 2 doblers de coure del 1720, l'un encunyat a Burgos i l'altre a València. Cal, per acabar amb Felip V, que comentem 1 moneda força curiosa: aparentment sembla de dos rals i fa pensar que va ser encunyada a Cuenca el 1718, però la peça és de llautó, cosa que ens duu a pensar que ens trobem davant d'una imitació de l'època.

A part de la moneda que acabem de comentar, també s'ha documentat 1 ardit de coure de Carles el Pretendent. Aquesta moneda és relativament poc corrent i, tot i estar força mal conservada, s'ha pogut esbrinar que fou encunyada el 1709 a la ciutat de Barcelona.

Per acabar amb la moneda moderna, cal parlar d'1 mezzo bolognino de coure, encunyat el 1716 a Bolonya pel Papa Climent XI. En aquell moment Bolonya era domini papal i, per tant, va encunyar moneda en nom del Papa. El que cal destacar d'aquesta peça és que té un orifici circular, cosa que evidencia que va ser reutilitzada com a medalla.

2.5. Moneda del segle XIX

Les monedes del segle XIX són majoritàriament encunyacions espanyoles de Ferran VII però, com veurem, hi ha alguna altra peça força interessant que tot seguit passarem a comentar.

La primera moneda, cronològicament parlant, d'aquest període es 1 peça de quatre quarts de coure, encunyada per José Bonaparte, germà de Napoleó i rei d'Espanya durant un curt període de temps, a la seca de Barcelona el 1812, com així ens ho indica l'escut barceloní que llueix la moneda.

En segon lloc, cal referir-nos a tot el ventall de monedes de Ferran VII (1784-1833) que s'han estudiat. La primera és 1 quart de coure; aquesta peça fou encunyada a Mallorca només durant l'any 1813. La resta de monedes de Ferran VII són diferents tipus de maravedís. Totes elles són també de coure, concretament 1 moneda de dos maravedís, 2 de quatre i 1 de vuit. Creiem poder afirmar que totes elles foren encunyades a la seca de Segòvia. Per acabar, cal fer esment a 2 monedes de tres maravedís, que duen l'escut de Navarra al revers i que foren encunyades a la ciutat de Pamplona.

Tot seguit cal comentar 5 monedes d'Isabel II (1830-1904): dues de coure de dos maravedís, encunyades una el 1844 i l'altra el 1849; i tres, també de coure, d'un cèntim d'escut, una encunyada el 1866 i dues el 1868.

Cal ara fer esment d'un grup de 3 monedes relativament curioses provinents del Marroc. En primer lloc, dues peces de coure que tenen gravat a l'anvers una estrella de sis puntes i que insinuen al revers algun tipus de data. Aquestes dues monedes són, segons el nostre criteri, dos felus del Marroc, encunyats a la segona meitat del segle XIX i que segurament arribaren a Catalunya fruit del conflicte que hi hagué entre el Marroc i Espanya en les darreries de segle.

Molt probablement una altra moneda, en aquest cas de plata, podria procedir també del Marroc, ja que té una llegenda al revers i a l'anvers en àrab, i el nombre 1276, que indicaria l'any d'encunyació. Cal recordar que el calendari musulmà funciona amb un sistema que difereix del calendari occidental i això, juntament amb la comparació de la peça amb monedes islàmiques medievals, duu a pensar que ens trobem davant d'un dirham de plata del Marroc del segle XIX.

Per acabar, ens resta 1 moneda de coure encunyada per la East India Company a l'Índia, concretament a la zona de Bengala. Aquesta moneda es coneix com a *quarter of Anna* i fou encunyada l'any 1835.

Un cop comentada la moneda del segle XIX, es pot apreciar que en general és de molt baix valor i força comuna. Com s'ha vist, les encunyacions documen-

tades parlen de monedes que devien circular de manera normal per l'Espanya del XIX, tret segurament de la peça índia i de les d'origen marroquí, encara que desconeixem fins a quin punt els felus circulaven per la península.

2.6. Monedes d'or

Per acabar el comentari del catàleg de monedes, cal referir-nos al conjunt de 13 peces d'or que estan dipositades al Museu de la Garrotxa.

En primer lloc, cal dir que totes són peces de vuit escuts d'or i que totes provenen de diferents seques americanes. El seu perfecte estat de conservació ha permès establir amb total precisió la seva data d'encunyació i la seva seca.

Les dues monedes més antigues són del rei Carles III; totes dues foren encunyades a Mèxic els anys 1772 i 1787 i ambdues mostren el bust del rei a l'anvers i un escut d'armes coronat al revers.

Un grup de vuit monedes més pertany a les encunyacions del rei Carles IV. Com hem dit, són també peces de vuit escuts d'or i foren encunyades en quatre seques diferents. Quatre d'elles ho foren a la seca de Nuevo Reino els anys 1791, 1792, 1802 i 1803; dues més, a la seca de Popayán el 1791 i el 1805; una altra, a la seca de Potosí el 1798; i l'última fou encunyada a la seca de Mèxic el 1807.

Per acabar, cal veure encara les tres monedes de Ferran VII, dues d'elles encunyades a Mèxic, el 1808 i el 1816, i una tercera a Santiago el 1813.

S'ha pogut comprovar com el conjunt és molt homogeni, ja que totes les monedes comparteixen el mateix nominal i, en línies generals, la mateixa procedència. Aquestes peces semblen evidenciar la relació d'alguna família olotina amb el comerç i els negocis d'Índies que van florir a partir del Decret de Nova Planta, el 1714.

3. Consideracions finals

En general, la major part de la moneda que s'ha conservat és local, sobretot encunyada a Barcelona, i majoritàriament és moneda peninsular. I en els casos en què no s'ha pogut saber la seva procedència exacta, no és gens descabellat pensar que prové, majoritàriament, de la Garrotxa i voltants. Aquest, però, és un fet

diferencial respecte a molta de la moneda desapareguda, una gran part de la qual semblava haver estat comprada i donada al Museu i la seva procedència resultava molt més incerta.

4. Bibliografia

CAYÓN, Adolfo, CAYÓN, Clemente, CAYÓN, Juan, *Las monedas españolas. Del tremis al euro del 411 a nuestros días. Vol I. Edad antigua y moderna*, Madrid, Juan R. Cayón, 2005.

CAYÓN, Adolfo, CAYÓN, Clemente, CAYÓN, Juan, *Las monedas españolas. Del tremis al euro del 411 a nuestros días. Vol II. Edad antigua y moderna*, Madrid, Juan R. Cayón, 2005.

CENTENO, Joaquín, «Las coronas del resello de Felipe IV», *OMNI*, 5 (2012), p. 92-95.

CRUSAFONT, Miquel, *Història de la moneda de la Guerra dels Segadors (Primer República Catalana)*, 1640-1652, Barcelona, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Institut d'Estudis Catalans, 2001.

CRUSAFONT, Miquel, *Catàleg general de la moneda catalana. Països Catalans i Corona Catalano-Aragonesa (S. V aC – S. XX dC)*, Barcelona, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Institut d'Estudis Catalans, 2009.

CRUSAFONT, Miquel, *Història de la moneda de l'Occitània catalana (s. XI-XIII)*, Barcelona, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Institut d'Estudis Catalans, 2012.

DANÉS, Joaquim, *Història d'Olot XXIX. Biografies (C-F)*, Olot, Ajuntament d'Olot, 2001.

DANÉS, Joaquim, *Història d'Olot XXXI. Biografies (Q-Z)*, Olot, Ajuntament d'Olot, 2001b.

LLORENS, Maria del Mar, *La ciudad romana de Carthago Nova: las emisiones romanas*, Murcia, Universidad, Secretariado de Publicaciones, 1994.

PEARCE, J.W.E., *The Roman Imperial Coinage. Vol IX. Valentinian I – Theodo-*

sius I, Londres, Spink & Son, 1957.

REMICK, Jerome, JAMES, Somer, DOWLE, Anthony, FINN, Patrick, *The Guide Book and Catalogue of British Commonwealth coins. 1649-1971*, Winnipeg, Regency coin and stamp, 1971.

SUTHERLAND, Carol Humphrey Vivian, *The Roman Imperial Coinage. Vol VI. From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londres, Spink & Son, 1967.

WEBB, Percy, *The Roman Imperial Coinage. Vol. V. Part I*. Londres, Spink & Son, 1927.

WEBB, Percy, *The Roman Imperial Coinage. Vol. V. Part II*. Londres, Spink & Son, 1933.

5. Webgrafia

NUMISTA, « Les pièces du Maroc », [en línia] 8 de maig de 2016. Disponible a : <http://fr.numista.com/catalogue/maroc-1.html#devises462>

RHINOCOINS, « Clemente XI, 1700-1721 », [en línia] 8 de maig de 2016. Disponible a : <http://www.rhinocoins.com/ITALY/SCHIESA2/CLEMXIB.HTML>

NGCCOIN, « Morocco dirham 1270-1276 », [en línia] 8 de maig de 2016. Disponible a : <https://www.ngccoin.com/price-guide/world/morocco-dirham-fifth-standard-c-140d4-1270-1276-cuid-34726-duid-100517>

Annex

Catàleg de la col·lecció numismàtica

1612

As emporità: bronze; 5,22 g; 26 mm; 10 h

Empúries. Segle II-I aC

Anvers: cap d'Atena amb casc a dreta

Revers: Pegàs a dreta // EMPOR

Observacions: Crusafont 1106c (2009)

1613

8 maravedís; coure; 5 g; 30 mm

Anvers: 1691 XII

Revers: VIII

Observacions: moneda ressegellada, segurament durant el regnat de Carles II

1614

8 maravedís; coure; 5, 15 g; 24 mm

Anvers: 1692

Revers: 8 VIII

Observacions: moneda ressegellada segurament durant el regnat de Carles II

1617

Ae 29; bronze; 7 g; 23 mm; 6 h

August: primera meitat del segle I dC Cartago Nova

Anvers: cap masculí a dreta // AVGVSTVS DIVI (F)

Revers: apex securis, aspergillum i simpulum. VAR.RVF.S...POL (Llegenda completa : C VAR RVF SEX IVL POL II VIRQ)

Observacions: Llorens emissió XIIa (lám. XV-XXI)

1618

16 maravedís; coure; 4,14 g; 24 mm; 12 h

Felip IV. 1662. Sevilla

Anvers: cap masculí a dreta// D.G.PHILIPPVS8.III

Revers: escut d'armes coronat// HISPANIAR...//16// SR

Observacions: Cayón 5552

1619

8 Maravedís; coure; 9,64 g; 28 mm; 12 h

Ferran VII . 1824. Segòvia

Anvers: cap masculí a dreta // ...RDIN VII // 8// ...24

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central

Observacions: Cayón 14953

1620

Un quart d'anna; coure; 5,73 g; 25 mm; 12 h

East India Company. 1835. Bengala

Anvers: dos lleons amb banderes davant per davant, entre ells un escut amb una

182

creu // 1835

Revers: inscripció dins corona de llorer: ONE QUARTER ANNA// EAST INDIA COMPANY

Observacions: Remick, James, Dowle i Finn C66, p. 249

1621

4 Maravedís; coure; 6,70 g; 28 mm; 12 h

Felip V.1720. Burgos

Anvers: escut d'armes coronat // B// IIII //...PHILIP V

Revers: escena esborrada // PROTEC.1720.VIRT...

Observacions: Cayón 8095

1622

4 maravedís; coure; 5,13 g; 28 mm; 12 h

Felip IV

Anvers: RX coronat

Revers: III B Possibles lletres coronades

Observacions: Semblant a Cayón 5210

1623

12 maravedís; coure; 6,53 g; 27 mm

Anvers: il·legible

Revers: XII

Observacions: moneda ressegellada, segurament durant el regnat de Felip IV

1624

4 quarts; coure; 7,40 g; 29 mm; 12 h

José Bonaparte. 1812. Barcelona

Anvers: escut de Barcelona

Revers: llegenda dins llegenda: ... Quartos // EN BARCELONA 1812

Observacions: Cayón 14646

1625

2 maravedís; coure; 4,13 g; 26 mm

Reis Catòlics. 1469-1504. A Coruña

Anvers: castell de tres torres // A

Revers: lleó parat a esquerra

Observacions: Cayón 2447-2449

1626

Indeterminable; 3,71 g; 24 mm
Anvers: il·legible
Revers: il·legible
Observacions: moneda ressegellada

1627

6 Maravedís; coure; 3,95 g; 23 mm
Anvers: IIII
Revers: VI
Observacions: moneda ressegellada, segurament durant el regnat de Felip IV

1628

Antoninià ; bronze; 2,89 g; 18 mm; 12 h
Salonina. 256-257. Roma
Anvers: cap femení diademat a dreta // SALO... AVG (SALONINA AVG)
Revers: Venus parada a esquerra; duu casc en una mà i ceptre en una altra. Davant d'ella, un escut // VENU...IX (VENUS VICTRIX)
Observacions: RIC V-I, Salonina 37

1629

Ardit; coure; 16 mm; 1,79 g; 12 h
Felip IV. 1625-1637. Barcelona
Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)
Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO.CIVI.16...
Observacions: Cayón 5073-5084

1630

2 Maravedís; coure; 5 g; 23 mm; 2 h
Carles II. 1680-1681
Anvers: escut amb una torre // II // ...OL...
Revers: escut amb lleó descentrat
Observacions: Cayón 7059-7078

1631

Fracció d'Ae; bronze; 2,78 g; 21 mm; 6 h
Constanci Clor. 293-295. Cartago
Anvers: cap masculí radiat a dreta // ...LVALCONSTANTIVSN...

184

Revers: inscripció dins corona votiva // VOT X FK

Observacions: RIC VI Cartago 35a

1633

2 rals; llautó; 4,36 g; 25 mm; 12 h

Felip V. 1718. Cuenca

Anvers: escut d'Espanya coronat // D.G PHILIPPUS.V // R.C.A// ...JJ

Revers: escut de Castella i Lleó// HISPANIARUM.REX

Observacions: Cayón 8685. (Imitació en llautó d'època).

1634

4 maravedís; coure; 4,73 g; 24 mm; 12 h

Ferran VII. 1833. Segòvia

Anvers: cap masculí diademat a dreta //4// FERDIN.VII.D.G.HISP.REX.1833

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central

Observacions: Cayón 14876 (Malgrat que l'anvers s'assembla més al 14859, la data d'encunyació no coincideix)

1635

1 maravedís ; coure; 2 g; 19 mm; 12 h

Felip V. 1718. Burgos

Anvers: escut d'Espanya // I// B// PHILIP.V.D.G

Revers: lleó coronat que sosté dues espases // PROTEGO.1718.VTRVMQ.VIRT

Observacions: Cayón 801

1636

Ae3; bronze; 5,50 g; 19 mm; 12 h

Gracià.378-383. Aquileia

Anvers: cap masculí diademat a dreta // DN GRATIA NVSPFAVG

Revers: emperador estant a esquerra, duent Victòria sobre globus i oferint la mà a una figura femenina agenollada a la seva esquerra // REPARATIO REIPVB // SMAQS

Observacions: RIC IX Aquilea 30 a

1637

Ae2; bronze; 4,32 g; 23 mm; 6 h

Arcadi. 392-395. Heraclea

Anvers: cap masculí diademat a dreta // DNARCADI VSPFAVG

Revers: emperador dempeus duent labarum i globus// GLORIA ROMA-

NORVM // Sota exerg: SMHA// Marca *

Observacions: RIC IX Heraclea 27b3

1638

Dobler; coure; 2 g; 18 mm; 12 h

Felip V. 1720. Burgos

Anvers: escut d'Espanya // I// B// PHILIP.V.D.G

Revers: lleó coronat que sosté dues espases // PROTEGO.1720.VTRVMQ.VIRT

Observacions: Cayón 8019

1641

Ae2; bronze; 4,41 g; 21 mm; 6 h

Teodosi. 392-395

Anvers: cap masculí diademat a dreta // DNTHEODO SIVSPFAVG

Revers: emperador dempeus, duent labarum i globus// GLORIA ROMANORVM

Observacions: no referenciat al RIC, ja que falta la seca.

1642

Diner; billó; 1 g; 18 mm; 9 h

Jaume II .1291-1327. Aragó

Anvers: cap masculí coronat a esquerra // ...GON...

Revers: doble creu // JACOBVS REX

Observacions: Cayón 1790

1643

Ardit; coure; 0,95 g; 18 mm

Carles III el pretendent. 1709. Barcelona

Anvers: globus // 1709

Revers: possible escut

Observacions: Crusafont 5006a-c (2009)

1644

Mezzo bolognino; coure; 2,23 g; 19 mm; 12 h

Papa Climent XI. 1716. Bolonya

Anvers: ...NONIA DOCET 1716

Revers: lleó sostenint una bandera

Observacions <http://www.rhinocoins.com/ITALY/SCHIESA2/CLEM-XIB.HTML>. Té un orifici: possible nou ús com a collaret

186

1645

Diner; billó; 0,77 g; 18 mm; 12 h

Jaume I .1276-1285. Barcelona

Anvers: cap masculí coronat a esquerra . Llegenda il·legible

Revers: creu amb dos cercles i dos grups de tres punts // IACO...

Observacions: Cayón 1832

1646

1 cèntim d'escut; coure; 2,48 g; 18 mm; 12 h

Isabel II.1868

Anvers: cap femení diademat a dreta // ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST 1868

Revers: escut d'armes coronat // REINA DE LAS ESPAÑAS. 1 CÉNTIMO DE ESCUDO

Observacions: Cayón 16618-16621

1647

Ardit; coure; 1 g; 16 mm; 12 h

Felip IV.1627. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // AR (una lletra a cada costat del bust)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ... TAS.1627

Observacions: Cayón 5075

1648

2 maravedís; coure; 2,22 g; 19 mm; 12 h

Isabel II. 1844

Anvers: cap femení a dreta // ISABEL 2. POR LA G.DE DIOS Y LA CONST. 1844 //2//M.

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central// REINA DE LAS ESPAÑAS

Observacions: Cayón 16570 o 16571

1649

2 maravedís; coure; 1,92 g; 19 mm

Ferran VII. 1820. Segòvia

Anvers: cap masculí diademat a dreta // FERDIN VII.../ Marca de seca de Segòvia//2//1820

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central

Observacions: Cayón 14772

1650

Dirham; plata; 2 g; 23 mm

Abd ar-Rahmán ibn Hisham. 1822-1859

Anvers: llegenda en àrab // 1276

Revers: llegenda en àrab dins estrella de 8 puntes

Observacions: <https://www.ngccoin.com/price-guide/world/morocco-dirham-fifth-standard-c-140d4-1270-1276-cuid-34726-duid-100517>

1651

1 cèntim d'escut; coure; 2,49 g; 18 mm; 12 h

Isabel II. 1868

Anvers: cap femení diademat a dreta // ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST 1868

Revers: escut d'armes coronat // REINA DE LAS ESPAÑAS. 1 CÉNTIMO DE ESCUDO

Observacions: Cayón 16618-16621

1652

Diner; billó; 1 g; 17 mm; 6 h

Pere III .1335-1387

Anvers: cap masculí coronat a esquerra

Revers: doble creu

Observacions: Cayón 1794, Pere IV d'Aragó

1653

3 maravedís; coure; 4,41 g; 25 mm; 12 h

Ferran VII. 1820. Pamplona

Anvers: cap masculí diademat a dreta // FERDIN.VII.D.G.NAVARRA.1820

Revers: escut de Navarra // RELIGIO...RISTIAN...

Observacions: Cayón 14832

1654

Diner; coure; 0,66 g; 11 mm; 12 h

Carles II. 1673-1680. Saragossa

Anvers: cap masculí coronat a esquerra // C A (als costats del cap)

Revers: doble creu

Observacions: Cayón 7027 a 7032

188

1655

Dobler; coure; 0,65 g; 14 mm

Carles II. 1665-1700. Mallorca

Anvers: il·legible

Revers: creu amb dos dibuixos sota seu // ...O...

Observacions: Cayón 7046 o 7047

1656

Diner; billó; 0,89 g; 17 mm

Jaume II. 1327-1335. Barcelona

Anvers: cap masculí coronat a esquerra // IACOBVS REX

Revers: creu amb dues circumferències i dos grups de tres punts// BA...

Observacions: Cayón 1845

1657

Indeterminat; coure ; 2,07 g; 18mm

Anvers: cap a esquerra

Revers: s'aprecien quatre línies que semblen dibuixar un objecte

Observacions:

1658

Diner; billó; 1,36 g; 18 mm; 12 h

Jaume II. 1291-1327. Aragó

Anvers: cap masculí coronat a esquerra // GON...

Revers: doble creu // ...COB...

Observacions: Cayón 1790

1659

Felus marroquí; coure; 3,66 g; 19 mm

Sultà del Marroc. Segle XIX

Anvers: Estrella de sis puntes amb un punt dins

Revers: data emmarcada ... 67

Observacions: <http://fr.numista.com/catalogue/maroc-1.html#devise462> Models del segle XIX**1660**

Diner melgorès; billó; 0,68 g; 18 mm

Senyoria de Montpeller. 1052-1349. Montpeller

Anvers: pal amb penons oposats i punt

Revers: quatre anells

Observacions: Crusafont 58 (2012)

1661

Diner; billó; 0,90 g; 18 mm

Jaume I. 1276-1285. Barcelona

Anvers: cap masculí coronat a esquerra // BAR...

Revers: creu amb dos punts i dues circumferències // ...OBREX

Observacions: Cayón 1832

1662

Ardit; billó; 0,70 g; 12 mm

Joana i Carles. 1506-1516. Saragossa

Anvers: cap masculí a esquerra

Revers: doble creu

Observacions: Cayón 2971

1663

Dobler; coure; 1,91 g; 18 mm; 12 h

Felip V. 1720. València

Anvers: escut d'Espanya // I// Ratpenat// PHILIP.V.D.G. HISPAN.REX

Revers: Lleó coronat, que sosté dues espases // PROTEGO.1720.VTRVMQ.VIRT

Observacions: Cayón 8021

1664

1 cèntim d'escut; coure; 2,46 g; 18 mm; 12 h

Isabel II. 1866

Anvers: cap femení diademat a dreta // ISABEL II POR LA GRACIA DE DIOS Y LA CONST 1866

Revers: escut d'armes coronat // REINA DE LAS ESPAÑAS. 1 CÉNTIMO DE ESCUDO

Observacions: Cayón 16606-16611

1665

Diner; billó; 1,08 g; 17 mm

Pere III. 1387-1396 Barcelona

Anvers: cap masculí coronat a esquerra. PETR...

Revers: creu amb dos punts i dos grups de tres circumferències // BAR... NO...

Observacions: Cayón 1868

190

1666

Quart; coure; 2,86 g; 19 mm; 12 h

Ferran VII. 1813. Mallorca

Anvers: escut de Castella i Lleó coronat// ...VII...

Revers: escut quadribarrat coronat// QUART...// 1813

Observacions: Cayón 14752

1667

Sisè; coure; 2,54 g; 20 mm

Lluís XIV. 1642-1652. Barcelona

Anvers: cap masculí a dreta

Revers: escut de Barcelona

Observacions: Cayón 6989-7000

1668

Indeterminable; billó; 0,68 g; 16 mm

Observacions: aquesta moneda presenta un revers i un anvers indistingibles, però a totes dues cares s'aprecia com hi ha una doble encunyació.

1669

4 maravedís; coure; 3,18 g; 22 mm

Felip IV. 1654

Anvers: 1654 // VI (invertit)

Revers: IIII

Observacions: moneda ressegellada durant el regnat de Felip IV. Semblant a Cayón 5268 a 5274

1670

2 maravedís; coure; 2,72 g; 19 mm

Felip III. 1600-1605

Anvers: castell de tres torres// PHILIP...

Revers: lleó parat a esquerra// HISPANIARUM.REX.160...

Observacions: Cayón 4210 a 4229 (els models 17)

1671

Indeterminable; 2,51 g; 21 mm

Anvers: línies sinuoses, possible llegenda en àrab

Revers: lletres en àrab

Observacions: segurament, moneda marroquina

1672

Antoninià; billó; 3,14 g; 21 mm; 6 h

Ticinum. 282-283. Carus

Anvers: cap masculí radiat a dreta // IMPCARVSPFAVG

Revers: figura dempeus a esquerra // SPES...UBL...// Sota exerg: ...XX...

Observacions: RIC V-2 Carus 82

1673

Ardit; coure; 1,13 g; 17 mm; 12 h

Felip II. 1556-1598. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra// A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle

Observacions: Cayón 3271

1674

Felus de Marroc; coure; 4,51 g; 18 mm

Sultà del Marroc. Segle XIX

Anvers: estrella de sis puntes amb un punt al mig

Revers: dibuix que insinua una estrella

Observacions: <http://fr.numista.com/catalogue/maroc-1.html#devise462> Models del segle XIX

1675

2 maravedís; coure; 2,06 g; 18 mm; 12 h

Isabel II. 1849

Anvers: cap femení a dreta // ISABEL 2. POR LA G.DE DIOS Y LA CONST. 1844 //2//M.

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central// REINA DE LAS ESPAÑAS

Observacions: Cayón 16580 o 16582

1676

4 maravedís; coure; 2,69 g; 21 mm

Anvers: IIII i VI

Revers: il·legible

Observacions: moneda ressegellada

192

1677

Ardit; coure; 1,62 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1614. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1614

Observacions: Cayón 4202

1678

4 maravedís; coure; 4,47 g; 24 mm; 12 h

Ferran VII. 1812-1825. Segòvia

Anvers: cap masculí diademat a dreta// FERDIN.VII.D.G.HISPAN.REX

Revers: escut de Castella i Lleó amb flor de lis central

Observacions: Cayón 14846-14864

1679

Diner; billó; 0,70 g; 13 mm; 10 h

Carles I. 1516-1558. Girona

Anvers: cap masculí coronat a dreta // CAROLVS....

Revers: escut de Girona // GERVNDA CIV...

Observacions: Cayón 3169

1680

4 maravedís; coure; 2,50 g; 24 mm

Felip IV. 1655

Anvers: IIII // 16...

Revers: VI // 1655

Observacions: moneda ressegellada durant el regnat de Felip IV

1681

Ardit; coure; 1,25 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1614. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1614

Observacions: Cayón 4202

1682

2 maravedís; coure; 4,42 g; 24 mm; 12 h

Felip V. 1720. Burgos

Anvers: escut d'Espanya coronat // PHILP.V.D.G.HISPAN.REX//B//II
Revers: lleó coronat sostenint una espasa // 1720.VTRVMQ.VIRT.PROTEGO
Observacions: Cayón 8067

1683

4 maravedís; coure; 2,57 g; 21 mm
Anvers: IIII
Revers: il·legible
Observacions: moneda ressegellada

1684

1 maravedís; coure; 1,39 g; 19 mm
Felip V. 1718-1720
Anvers: escut corona// ...HISP...
Revers: lleó coronat sostenint una espasa // ...VIRT...
Observacions: Cayón 8015 a 8023

1685

Ardit; coure; 1,40 g; 17 mm; 12 h
Felip IV. 1628. Barcelona
Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)
Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1628
Observacions: Cayón 5076

1686

3 maravedís; coure; 5,32 g; 25 mm; 12 h
Ferran VII. 1818. Pamplona
Anvers: cap masculí diademat a dreta // FERDIN.III.D.G//3//M//181...
Revers: escut de Navarra coronat //...RISTIAN...//PP (costats de l'escut)
Observacions: Cayón 14828 o 14829

1687

Diner; billó; 1,42 g; 18 mm; 9 h
Jaume II. 1291-1327.
Anvers: cap masculí coronat a esquerra
Revers: doble creu
Observacions: Cayón 1790

194

1688

7 maravedís; coure; 1,26 g; 20 mm

Anvers: VII i XII

Revers: XII

Observacions: moneda ressegellada

1689

Ardit; coure; 1,60 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1611-1618. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCIN...

Observacions: Cayón 4200-4206

1690

Ardit; coure; 1,67 g; 17 mm; 12 h

Felip IV. 1625. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO...1625

Observacions: Cayón 5073

1691

Ardit; coure; 1,45 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1616. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINOCIVITAS 1616

Observacions: Cayón 4204

1692

Ardit; coure; 1,84 g; 18 mm; 12 h

Felip IV. 1628. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1628

Observacions: Cayón 5076

1693

Ardit; coure; 1,80 g; 18 mm; 12 h

Felip IV . 1625-1637. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 16...
Observacions: Cayón 5073 a 5084

1694

Ardit; coure; 1,68 g; 18 mm; 12 h

Felip IV. 1625. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ...TAS 1625

Observacions: Cayón 5073

1695

Ardit; coure; 1,42 g; 17 mm; 12 h

Felip IV. 1640. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1640

Observacions: Crusafont 241 (2001)

1696

Ardit; coure; 1,24 g; mm; 12 h

Felip IV. 1625-1637. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ...INO CIVITAS

Observacions: Cayón 5073 a 5084

1697

Ardit; coure; 1,62 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1616 . Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINOCIVITAS1616

Observacions: Cayón 4204

1698

Ardit; coure; 1,53 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1615. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1615

Observacions: Cayón 4203

1699

Ardit; coure; 1,44 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1617. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1617

Observacions: Cayón 4205

1700

Ardit; coure; 1,55 g; 18 mm; 12 h

Felip IV. 1640. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1640

Observacions: Crusafont 241 (2001)

1701

Ardit; coure; 1,48 g; 18mm; 12 h

Felip III o Felip IV. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BAR...16...

Observacions: Cayón 4199 a 4206 o bé 5073 a 5088

1702

Ardit; coure; 1,54 g; 18 mm; 12 h

Felip III. 1617. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO...1617

Observacions: Cayón 4205

1703

Ardit; coure; 1,39 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1615. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVI...1615

Observacions: Cayón 4203

1704

Ardit; coure; 2,22 g; 16 mm; 12 h

Felip III o Felip IV. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO...

Observacions: Cayón 4199 a 4206, o bé 5073 a 5088

1705

Ardit; coure; 1,44 g; 17 mm; 12 h

Felip IV. 1628. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1628

Observacions: Cayón 5076

1706

Ardit; coure; 1,70 g; 18 mm; 12 h

Felip IV. 1629. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ...CIVITAS 1629

Observacions: Cayón 5077

1707

Ardit; coure; 1,56 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1616. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1616

Observacions: Cayón 4204

1708

Ardit; coure; 1,45 g; mm; 12 h

Felip III. 1616. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1616

Observacions: Cayón 4204

1709

Ardit; coure; 1,32 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1617. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle

Observacions: Cayón 4205

198

1710

Ardit; coure; 1,72 g; 18 mm; 12 h

Felip III o IV. 1611-1661. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO...

Observacions: Cayón 4199 a 4206 o 5073 a 5088

1711

Ardit; coure; 1,27 g; 17 mm; 12 h

Felip III o IV . Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ...ARCINO CIVITAS...

Observacions: Cayón 4199 a 4206 o 5073 a 5088

1712

Ardit; coure; 1,65 g; 18 mm; 12 h

Felip III o IV. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // ...ARCINO CIVI...

Observacions: Cayón 4199 a 4206 o 5073 a 5088

1713

Ardit; coure; 1,30 g; 18 mm; 12 h

Felip III. 1613. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle

Observacions: Cayón 4201

1714

Ardit; coure; 1,30 g; mm; 12 h

Felip III o IV. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle

Observacions: Cayón 4199 a 4206 o 5073 a 5088

1715

Ardit; coure; 1,86 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1618. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO... 168

Observacions: Cayón 4206

1716

Ardit; coure; 1,40 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1614. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BAR...1614

Observacions: Cayón 4202

1717

Ardit; coure; 1,64 g; 16 mm; 12 h

Felip III. 1616. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVI...1616

Observacions: Cayón 4204

1718

Ardit; coure; 1,29 g; 18 mm; 12 h

Felip III. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 161...

Observacions: Cayón 4199 a 4206

1719

Ardit; coure; 1,37 g; 17 mm; 12 h

Felip III. 1617. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1617

Observacions: Cayón 4205

1720

Ardit; coure; 1,53 g; 17 mm; 12 h

Felip IV. 1625. Barcelona

Anvers: cap masculí a esquerra // A R (una lletra a cada costat del cap)

Revers: escut de Barcelona dins d'un cercle // BARCINO CIVITAS 1625

Observacions: Cayón 5073

200

3903

8 escuts; or; 27 g; 38 mm; 12 h

Carles IV. 1791. Nuevo Reino

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1791.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX.AUSPICE.DEO.JJ.NR.

// 8//S

Observacions: Cayón 14467

3904

8 escuts; or; 27 g; 37 mm; 12 h

Ferran VII. 1808. Mèxic

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // FERDIN.VII.D.G.HISP.ET.IND.R.1808

Revers:

escut d'Espanya coronat // IN UTROQ.FELIX.AUSPICE.DEO.TH.M//8//S

Observacions: Cayón 16357

3905

8 escuts; or; 27 g; 37 mm; 12 h

Ferran VII. 1816. Mèxic

Anvers: cap masculí llorejat a dreta // FERDIN.VII.D.G.HISP.ET.IND.R.1816

Revers:

escut d'Espanya coronat // IN UTROQ.FELIX.AUSPICE.DEO.JJ.M//8//S

Observacions: Cayón 16455

3906

8 escuts; or; 27,07 g; 38 mm; 12 h

Ferran VII. 1813. Santiago

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // FERDIN.VII.D.G.HISP.ET.IND.R.1813

Revers: escut d'Espanya coronat // IN

UTROQ.FELIX.AUSPICE.DEO.F.J.S//8//S

Observacions: Cayón 16425

3907

8 escuts; or; 26,93 g; 37 mm; 12 h

Carles IV. 1791. Popayán

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1791.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX.AUSPICE.DEO.SF.P //

8//S

Observacions: Cayón 14470

3908

8 escuts; or; 27 g; 37 mm; 12 h

Carles IV. 1798. Potosí

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1798.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.PP.PTS (dibuixades sobreposades) // 8//S

Observacions: Cayón 14530

3909

8 escuts; or; 27 g; 37 mm; 12 h

Carles IV. 1805. Popayán

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1805.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.JT.P // 8//S

Observacions: Cayón 14596

3910

8 escuts; or; 27 g; 37 mm; 12 h

Carles IV. 1807. Mèxic

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1807.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.TH.M // 8//S

Observacions: Cayón 14610

3911

8 escuts; or; 26,91 g; 37 mm; 12 h

Carles III. 1772. Mèxic

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1772.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.FM.M // 8//S

Observacions: Cayón 12828

3912

8 escuts; or; 26,91 g; 37 mm; 12 h

Carles III. 1787. Mèxic

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1787.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.FM (invertides).M (invertida) // 8//S

Observacions: Cayón 12990

202

3913

8 escuts; or; 27 g; 35 mm; 12 h

Carles IV. 1801. Nuevo Reino

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1807.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.J.J.NR
// 8//S

Observacions: Cayón 14556

3914

8 escuts; or; 27 g; 34 mm; 12 h

Carles IV. 1792. Nuevo Reino

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1792.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.JJ.NR
// 8//S

Observacions: Cayón 14481

3915

8 escuts; or; 27,08 g; 36 mm; 12 h

Carles IV. 1803. Nuevo Reino

Anvers: cap masculí cuirassat a dreta // CAROL.III.D.G. HISP.ET.IND.R.1803.

Revers: escut d'Espanya coronat // IN.UTROQ.FELIX AUSPICE.DEO.J.J.NR
// 8//S

Observacions: Cayón 14574

45

5 Rals catalans; Plata; 11,74 g; 30 mm; 6 h

Felip IV. 1641. Olot

Anvers: escut quadribarrat // PHILIPVS.D.G.HISP... //V//R

Revers: creu amb dues circumferències i dos grups de 3 punts //
...ERIT.OLOT.1641

Observacions: Cayón 6087